

Warszawa, 27-08-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7033.77.2024.AMB

**Pani
Izabela Leszczyna
Minister Zdrowia
Ministerstwo Zdrowia
ePUAP**

Szanowna Pani Minister!

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się grupa elektorów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wskazując na szereg nieprawidłowości, jakie mają mieć miejsce w związku z wyborami rektora tej uczelni, a które ich zdaniem naruszają czynne i bierne prawo wyborcze nauczycieli akademickich. W ocenie Wnioskodawców sytuacja na uczelni wymaga pilnej interwencji w celu zapewnienia poszanowania procedur wyborczych, a w konsekwencji zaufania do wyniku wyborów.

Z przekazanego pisma wynika, że w uczelni istnieje silny konflikt, który negatywnie rzutuje na możliwość przeprowadzenia zgodnych z prawem wyborów rektorskich. W szczególności warto wskazać, że obecny rektor WUM ukarał karą upomnienia, o której stanowi art. 282 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.; dalej jako: PSWN), swoją kontrkandydatkę, a następnie sam zrezygnował z ubiegania się o reelekcję¹. Z oświadczenia obecnego

---

¹ <https://www.wum.edu.pl/node/18364>, dostęp: 13.08.2024 r.

rektora² wynika, że w jego ocenie nałożenie ww. kary wyklucza możliwość ubiegania się przez ukaraną o stanowisko rektora. Odmiennego zdania była Uczelniana Komisja Wyborcza, która przyjęła, że ukarana może brać udział w wyborach³.

W związku z zaistniałą sytuacją doszło do interwencji Pani Minister, która – jak wynika z pisma z dnia 25 kwietnia br.⁴ – zwróciła się o ponowne przeprowadzenie całej procedury wyborczej, w tym dokonanie wyboru nowej UKW i Kolegium Elektorów oraz niedopuszczenie do sytuacji, w której mandat rektora wygaśnie z mocy prawa w trakcie kadencji, co nawiązuje bezpośrednio do sytuacji nałożenia kary upomnienia na jedną z kandydatek. Należy zaznaczyć, że w piśmie tym brak jest jakichkolwiek informacji wskazujących, że Pani Minister kwestionuje zgodność z prawem powszechnie obowiązującym procedur wyborczych przewidzianych w Statucie WUM.

Pomimo stanowiska Pani Minister, Uczelniana Komisja Wyborcza podejmowała dalsze działania zmierzające do wyboru rektora, które miały zostać zniweczone działaniem obecnego rektora tej uczelni poprzez wydanie przez niego polecenia służbowego jego podwładnemu (informatykowi), dotyczącego wstrzymania jakichkolwiek działań w celu przygotowania i organizacji głosowania elektronicznego, zaplanowanego na dzień 6 maja 2024 r., w szczególności poprzez dezaktywację/wyłączenie systemu teleinformatycznego i/lub aplikacji, przy użyciu którego miało być przeprowadzone głosowanie, a tym samym uniemożliwienie dostępu do systemu teleinformatycznego używanego do głosowania⁵.

Zarządzeniem nr 82/2024 z dnia 14 maja 2024 r. Rektor WUM zawiesił wykonanie uchwały nr 44 Senatu WUM z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie powołania Uczelnianej Komisji Wyborczej na kadencję 2024/2028. W uzasadnieniu powołano się na naruszenie szeregu przepisów Statutu WUM oraz art. 24 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1

---

² Tamże.

³ <https://pulsmedycyny.pl/ukw-stwierdzenia-dotyczace-wygasniecia-kandydatury-prof-cudnoch-jedzejewskiej-na-rektora-wum-sa-przedwczesne-1214067>, dostęp: 13.08.2024 r.

⁴ <https://www.wum.edu.pl/sites/www.wum.edu.pl/files/uczelnia/pismo-ministerstwa-zdrowia-do-uczelnianej-komisji-wyborczej-wum-z-dnia-25-kwietnia-2024-r.pdf>, dostęp: 13.08.2024 r.

⁵ <https://www.rynekzdrowia.pl/Nauka/Przewodniczaca-Uczelnianej-Komisji-Wyborczej-WUM-odpowiada-na-zarzuty-rektora,258661,9.html>, dostęp: 13.08.2024r. W sprawie tej złożono zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez rektora.

pkt 4 PSWN, poprzez przyjęcie uchwały stwierdzającej, że osoba ukarana karą dyscyplinarną upomnienia spełnia wymogi stawiane kandydatowi na Rektora WUM.

Następnie, zgodnie z procedurą przewidzianą przez Statut WUM, Senat na posiedzeniu w dniu 20 maja 2024 r. podjął uchwałę dotyczącą ponownego rozpatrzenia uchwały nr 44/2023 Senatu WUM. Uchwała ta nie została jednak opublikowana.

W dniu 3 czerwca 2024 r. Senat WUM na podstawie uchwały nr 33/2024 powołał Uczelnianą Komisję Wyborczą w nowym składzie. Komisja ta ma dokonać ponownego wyboru Kolegium Elektorów WUM, jak również nowych władz WUM, w tym Senatu i Rektora⁶.

W dniu 11 czerwca 2024 r., Pani Minister miała podjąć rozstrzygnięcie nadzorcze, w którym stwierdziła nieważność § 49 ust. 2 i ust. 3 Statutu WUM, tj. przepisów regulujących czynne i bierne prawo wyborcze w uczelni⁷. Zgodnie z komunikatem zamieszczonym na stronie internetowej WUM⁸, w związku z tym rozstrzygnięciem nadzorczym Uczelniana Komisja Wyborcza WUM anulowała czynności wyborcze w wyborach do Senatu, wyborach elektorów oraz wyborach Rektora WUM, które zostały przeprowadzone w pierwszej połowie 2024 r. z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

---

⁶ Ale, jak wynika ze skierowanego do RPO pisma, już nie Dziekanów Wydziałów WUM, choć oba te wybory dokonały się na podstawie obowiązujących dotychczas tych samych aktów prawnych.

⁷ Zgodnie z przepisami, które miały zostać zakwestionowane, czynne prawo wyborcze, przysługuje (1) nauczycielom akademickim, dla których uczelnia jest podstawowym miejscem pracy; (2) pracownikom niebędącym nauczycielami akademickimi zatrudnionym w uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy; (3) studentom i doktorantom. Z kolei bierne prawo wyborcze, przysługuje (1) nauczycielom akademickim, dla których uczelnia jest podstawowym miejscem pracy; (2) pracownikom niebędącym nauczycielami akademickimi zatrudnionym w uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy oraz studentom i doktorantom. Bierne prawo wyborcze nie przysługuje osobom: (a) skazanym prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, (b) karanym karą dyscyplinarną.

⁸ <https://www.wum.edu.pl/node/18536>, dostęp: 13.08.2024 r.

Należy też wskazać, że postanowieniem z 10 lipca 2024 r. Sąd Okręgowy w Warszawie udzielił zabezpieczenia na czas trwania postępowania poprzez stwierdzenie, że ukarana karą upomnienia kandydatka na rektora ma prawo uczestniczenia w obradach Senatu WUM jako członek, tj. może oddawać głos, zabierać głos, aktywnie uczestniczyć w obradach⁹.

Jak wskazano wyżej, Wnioskodawcy wyrażają obawę, że takie procedowanie w sprawie wyboru rektora WUM rodzi wątpliwości co do uczciwości wyborów, a ponadto wskazuje na nieuprawnioną ingerencję MZ w autonomię uczelni. Wnioskodawcy w szczególności wskazują na istnienie w statutach wielu innych uczelni wyższych, także uczelni medycznych, tożsamyh bądź bardzo zbliżonych do tych zawartych w § 49 ust. 2 i ust. 3 Statutu WUM procedur wyborczyh. Działanie Ministerstwa podjęte wyłącznie w odniesieniu do WUM odczytują jako formę wywarcia wpływu na wynik wyborów.

Mając na uwadze powyższe pragnę zwrócić uwagę na następujące kwestie.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 w z. z art. 20 ust. 1 pkt 4 PSWN, rektorem może być osoba, która nie była karana karą dyscyplinarną. W literaturze przedmiotu obecny jest pogląd, że także nieprawomocna kara dyscyplinarna wyklucza z możliwości bycia rektorem, niemniej zgłaszane są też zdania odmienne (za uznaniem, że nieprawomocna kara wyklucza z możliwości ubiegania się o mandat rektora: A. Jakubowski [w:] A. Jakubowski (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Warszawa 2023, Legalis/el.; odmienne zob. powołane w tym komentarzu stanowisko J.M. Zielińskiego, a także stanowisko J. Woźnickiego, który wskazuje, że „[z]godnie z treścią regulacji art. 20 ust. 1 pkt 4 członkiem rady uczelni – ograniczenie to dotyczy nie tylko tego organu, lecz także jest uogólniane na inne organy i funkcje kierownicze – nie może być osoba, która była karana karą dyscyplinarną. Katalog takich kar obejmuje, zgodnie z art. 276 ust. 1 pkt 1, w szczególności upomnienie, do którego nałożenia art. 282 pkt 2 uprawnia rektora. Można się tu doszukiwać zagrożenia, że referowane przepisy mogą stworzyć pewną pokusę do wykorzystania ich w okresie poprzedzającym wybór na drugą kadencję urzędującego rektora. Pewną barierę stanowi tu wymóg prawomocności takiej kary dyscyplinarnej. Nie zmienia to jednak faktu, że przywołane przepisy mogą prowadzić do konfliktu w uczelni”, J. Woźnicki [w:] J. Woźnicki (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Warszawa 2019, Lex/el.). Przy przyjęciu pierwszej interpretacji ewentualne skorzystanie przez osobę ubiegającą się o mandat rektora, która została ukarana karą

---

⁹ <https://www.wum.edu.pl/node/18565>, dostęp: 13.08.2024 r.

upomnienia, z możliwości wniesienia odwołania do sądu pracy, byłoby pozbawione znaczenia w kontekście bieżących wyborów rektorskich. W związku z tym, że w kontekście tegorocznych wyborów rektorskich problem upomnienia rektorskiego używanego w kontekście wyborczym pojawił się także w innej sprawie skierowanej do Biura RPO, skierowałem w tym zakresie wystąpienie do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, którego kopię pozwalam sobie przesać w załączeniu.

Pewne wątpliwości może też budzić sposób procedowania w niniejszej sprawie w związku z zawieszeniem przez urzędującego Rektora wykonania uchwały nr 44 Senatu WUM. Zgodnie z § 11 Statutu WUM, Rektor zawiesza wykonanie uchwały Senatu naruszającej przepisy ustawy lub Statutu, lub naruszającej ważny interes uczelni i w terminie 14 dni od zawieszenia uchwały zwołuje posiedzenie Senatu w celu ponownego rozpatrzenia uchwały. Uchwała wchodzi w życie, jeżeli, po ponownym rozpatrzeniu, Senat uchwali uchwałę większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy statutowego składu Senatu. W przypadku podjęcia przez Senat ponownie uchwały naruszającej ustawę, Rektor zawiadamia ministra właściwego do spraw zdrowia, jako ministra nadzorującego uczelnie medyczne.

Tymczasem, jak wskazano wyżej, uchwała Senatu podjęta w wyniku ponownego rozpatrzenia uchwały nie została opublikowana. Wówczas Rektor mógłby powiadomić o tej uchwale, jeśli jego zdaniem wciąż naruszałaby ona ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym, Panią Minister w celu podjęcia przewidzianych prawem działań nadzorczych. W szczególności, jeśli uznano by, że uchwała Senatu jest sprzeczna z ustawą dlatego, że dopuszcza do udziału w wyborach osobę, która nie spełnia ustawowych wymagań, możliwe byłoby skorzystanie z kompetencji, o której stanowi art. 427 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 433 ust. 2 PSWN, tj. stwierdzenie nieważności uchwały niezgodnej z prawem. Działanie takie, jak wynika z informacji przekazanych przez Wnioskodawców, nie zostało jednak podjęte zarówno w odniesieniu do uchwały Senatu nr 33/2024, jak i uchwały o ponownym jej rozpatrzeniu.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058), zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie, w tym w szczególności podanie argumentów, jakie w ocenie Pani Minister przemawiały za podjęciem rozstrzygnięcia nadzorczego dotyczącego niezgodności z prawem niektórych postanowień Statutu WUM, a także przekazanie jego kopii. Będę też wdzięczny za wskazanie, czy Pani Minister planuje podjęcie przewidzianych prawem działań nadzorczych względem uczelni wyższych wskazanych w piśmie Wnioskodawców, które

podlegają nadzorowi MZ. Jak wskazano bowiem wyżej, w ocenie Wnioskodawców w statutach także innych uczelni medycznych istnieją procedury wyborcze tożsame bądź zbliżone do tych, przewidzianych w Statucie WUM, które miały zostać uznane za niegodne z prawem.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załącznik 2:

- pismo Wnioskodawców;
- wystąpienie do MNiSW.